herpy

SKILPADDER

Painted Wood Turtle

Rhinoclemmys pulcherrima

Rhinoclemmys pulcherrima er en dagaktiv, fargerik skilpadde fra stillehavssiden av Mexico og Mellom-Amerika. Skjoldet blir 15-20 cm langt, og hode, bein og skjold har røde og gule tegninger. Arten lever mest på land i buskland og fuktig skog og holdes best i et varmt, fuktig terrarium med en lav vanndel.

Familie: Geoemydidae Tidligere navn: *Emys pulcherrimus; Geoemyda pulcherrima; Callopsis pulcherrima*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-25 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Savanne, tørrskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 50 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Vanndel** dybde 5-10 cm
Vanntemperatur	**24-26 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter, frukt, ferdigfôr, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-5 egg**
Inkubasjon	**100-110 dager** ved 26-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Nær truet (NT)**

Om arten

Rhinoclemmys pulcherrima er en liten til middels stor skilpadde i familien Geoemydidae. Alle mål i teksten er skjoldlengden (carapax). Hannene blir 15-18 cm og hunnene opptil 20 cm. Skjoldet er lysebrunt med en lav køl langs midten og lett furede skjold, og hos underarten *R. p. manni* er det pyntet med gule og røde konsentriske ringer og svarte tegninger. Bukskjoldet er gulaktig med røde mønstre, huden er mørk olivengrønn med røde til lyserøde striper, og hodet har fine røde linjer. Øynene har en blå strek på hver side av pupillen.

Hannen har en lengre og tykkere hale enn hunnen, og bukskjoldet hans er svakt innoverbuet. Hunnens skjold er mer hvelvet, og fargene hennes blekner med alderen, mens hannens holder seg bedre. Unger og halvvoksne dyr har samme mønster som de voksne og er særlig klart farget. Nyklekte unger måler 35-50 mm.

Artsnavnet kommer av det latinske *pulcherrimus*, "den vakreste", og henspiller på fargene på hodet og skjoldet hos den unge skilpadden som arten ble beskrevet etter.

Det skilles mellom fire underarter: *R. p. pulcherrima*, *R. p. incisa*, *R. p. manni* og *R. p. rogerbarbouri*. *R. p. manni* er den mest fargerike, og den holdes oftest i fangenskap.

Arten er nysgjerrig og ikke sky så lenge den føler seg trygg. Den spiser grådig og kommer fram fra skjulet sitt så snart det er mat på gang. Av slektens arter regnes *R. pulcherrima* for en av de lettere å holde når temperatur og fuktighet er riktige. Nyimporterte, viltfangede dyr klarer seg likevel ofte dårlig. Arten kan bli 20 år eller mer.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Rhinoclemmys pulcherrima lever langs stillehavssiden av Mexico og Mellom-Amerika. Fra det sørlige Sonora går utbredelsen sørover gjennom Sinaloa, Nayarit, Jalisco, Colima, Michoacán, Guerrero, Oaxaca og Chiapas til Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua og Costa Rica. Arten er også oppgitt fra Chihuahua.

Underartene har hvert sitt område. *R. p. rogerbarbouri* finnes fra det sørlige Sonora til Colima og Sinaloa, *R. p. pulcherrima* i Guerrero og Oaxaca, *R. p. incisa* fra Oaxaca gjennom Mellom-Amerika til det nordlige Nicaragua og El Salvador, og *R. p. manni* fra det sørlige Nicaragua til det nordlige Costa Rica. Dyrene i handelen kommer særlig fra Nicaragua.

> **Naturlig utbredelse:** Mexico, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua og Costa Rica.

LEVEOMRÅDE

Rhinoclemmys pulcherrima er en tropisk lavlandsart som særlig lever i buskland og fuktig skog, men også i galleriskog langs vassdrag. Den oppholder seg mest på land og kan finnes mange kilometer fra vann. Likevel holder den til på fuktige steder, og særlig i tørketiden sees den vasse og svømme i bekker og regnvannspytter. Arten tåler tørke og temperaturer opptil 44 °C.

Klimaet har en tydelig regntid og tørketid. Skilpadden spiser på land, selv om den bruker tid i vannet. Føden består av ville blomster, gress, frukt som guava og mango, insekter, ormer, snegler og fisk.

Egg legges i jord eller løvlag. Truslene er avskoging og innsamling til mat og kjæledyrhandel. Rovdyr som krokodiller, rovfugler og pattedyr tar særlig egg og unger.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om pasningen av *Rhinoclemmys pulcherrima*, og flere tall er lånt fra beslektede skilpadder med samme levesett. Arten holdes i et stort, varmt og fuktig terrarium med dyp bunn og en lav vanndel, ikke i et akvarium. Et enkelt voksent dyr skal ha minst 120 × 60 × 50 cm. Et par skal ha minst 150 × 70 × 50 cm, og flere dyr krever mer gulvareal. Gulvarealet er viktigere enn høyden.

Bunnen skal være dyp, fuktig og myk, for skilpadden graver seg helt ned med bare hodet fremme. En blanding av like deler barkflis, levende sphagnum og kokosfiber i omtrent 12 cm dybde holder på fuktigheten, klistrer seg ikke til dyret og holder vannet rent. Hold bunnen fuktig, men ikke vannmettet, og skift den høyst et par ganger i året.

Vanndelen er en lav, bred bakke med 5-10 cm vann som dyret lett kommer inn og ut av. Skilpadden avleverer avføringen sin i vannet, så bakken må skiftes minst én gang i uken. Bruk tre like bakker: to sitter inni hverandre i terrariet, og den tredje er fylt med friskt vann. Løft den øverste ut og sett den rene inn, slik at bunnen ikke forstyrres.

Arten føler seg trygg med skjul. Sett store flate stykker korkbark loddrett langs bakveggen, heng planter ned fra sidene, og plasser robuste planter i potter og drivved. Er dyret utrygt, bruker det ikke solplassen. Dekk gjerne baksiden og sidene utenpå med en ensfarget bakgrunn. Lukk en del av ventilasjonen for å holde fuktigheten oppe.

Utendørs hold krever et oppvarmet, tørt skjul og er bare aktuelt i de varmeste sommermånedene. Innhegningen skal være rømningssikker og ha både sol, skygge og en lav vannbakke. En hun skal ha et sted med jord eller sand til eggleggingen.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 22-26 °C i terrariet og 32-35 °C på solplassen. Solplassen skal ligge åpent og trygt, slik at dyret bruker den. Nattemperaturen er ikke dokumentert; 20-24 °C passer til et tropisk klima, og arten tåler ikke kalde netter.

Varmelampen over solplassen styres av en dimmende termostat. Er rommet kjølig, kan det suppleres med en svak akvarievarmer i vannbakken eller en varmematte med termostat på utsiden av terrariets vegg.

Dyret er mer i vannet om våren og sommeren og bare lite om høsten og vinteren. Arten går ikke i vinterhvile.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, 70-90 %. Sprøyt terrariet kraftig med lunkent vann hver kveld, og hold bunnen fuktig. Glass og planter skal kunne tørke mellom sprøytingene, mens den dype bunnen holder på fuktigheten.

Skilpadden er semiterrestrisk og bruker vannbakken, så vannet skal være friskt. Den avleverer avføring i vannet, så bakken desinfiseres jevnlig med et middel som er beregnet til dyrehold, og skylles godt.

VANN OG VANNKVALITET

Vanndelen er en lav bakke med 5-10 cm vann og en rampe, slik at dyret lett kommer inn og ut. Temperaturen er 24-26 °C. Arten oppholder seg mer på land enn i vannet og bruker vannet mest om våren og sommeren.

Vannet skiftes minst én gang i uken og oftere når det er skittent. Til paring og til fôring med insekter brukes en stor balje med 25 cm vann ved 26 °C, der dyret kan svømme. Unger holdes i en lav bakke med 2 cm vann og vannplanter.

LYS OG UVB

Over solplassen skal det være et UVB-rør og en varmespot på samme sted, slik at dyret får både varme og UVB når det soler seg. Et T5 UVB-rør med 5 % UVB og en varmespot på omtrent 60 watt, koblet til en dimmende termostat, passer til et terrarium av den størrelsen. Sone 2 passer til en art fra skog og skogkant.

UVB-rør mister styrke og skal skiftes jevnlig, og glass og plast stopper UVB, så det må ikke være noe mellom røret og dyret. Lyset skal være på omtrent 12 timer i døgnet, og en tidsbryter styrer det. UVB gjør at dyret kan danne D3 og ta opp kalk.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Rhinoclemmys pulcherrima er altetende og spiser med stor appetitt. Voksne dyr fôres to til tre ganger i uken med en blanding av omtrent 60 % grønt, 30 % frukt og grønnsaker og 10 % ferdigfôr til skilpadder. Grønt er løvetann, sikori, brønnkarse, spinat, ruccola og endivie. Frukt og grønnsaker kan være sopp, agurk, tomat, erter, mais, vindruer, melon, kiwi, eple, blåbær og jordbær, og alt skjæres grovt og drysses rikelig med kalk. Annenhver til hver tredje uke settes dyret i en balje med vann (se Vann) og får levende fôrinsekter som store melorm (*Zophobas*) og *Blaptica dubia*, så mye som det spiser på en halv time.

Plantekosten serveres på land. Gi ikke en hun ekstra fôr når hun bærer egg eller nettopp har lagt, for det fremmer hyppigere egglegging. Både grønt og insekter dryss med kalk og vitaminer.

Unger tar i begynnelsen bare levende føde. Små melorm og nyklekte kakerlakker passer. Etter noen uker begynner de å spise vannplanter, og deretter spiser de nesten alt som kan spises.

ATFERD OG HÅNDTERING

Rhinoclemmys pulcherrima er nysgjerrig, aktiv og ikke sky så lenge den har skjul. Den graver seg ned i bunnen og kommer fram når det er mat. Den liker å kaste jord og sand opp på ryggen med forbena.

Hold helst ett dyr eller et par. Hannen kan stresse hunnen med oppmerksomheten sin. Parer dyrene seg bare når de settes sammen i en dyp balje med vann, lar hannen ofte hunnen være i resten av tiden, og de kan gå sammen. Er hunnen stresset, eller legger hun ubefruktede egg, skal hannen holdes for seg.

Nyimporterte, viltfangede dyr tilpasser seg ofte dårlig, og oppdrettede dyr er langt å foretrekke. Vask hendene før og etter håndtering.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har en lengre, tykkere hale med kloakken utenfor skjoldkanten og et svakt innoverbuet bukskjold. Hunnen er større, har et flatt bukskjold som er lett oppoverbøyd foran, og en kortere hale med kloakken under skjoldkanten. Størrelse og alder ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert.

PARRING

Under paringen nikker hannen med hodet, følger etter hunnen og berører halen og skjoldet hennes med snuten. Senere tar hunnen kontakt snute mot snute og nikker tilbake. Paringen lykkes best i dypt, varmt vann, omtrent 25 cm og 26 °C. Holdes hannen sammen med hunnen hele tiden, kan han stresse henne, og hun legger ubefruktede egg. Da skal de holdes hver for seg. En kjølig hvileperiode er ikke dokumentert.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-5 avlange, hardskallede egg per kull, ofte 1-2 store egg med 6-8 ukers mellomrom. Eggene måler 37-52 mm i lengden og 24-32 mm i bredden. I naturen ligger eggleggingen fra mai til desember, i fangenskap oftest fra oktober til april. Hunnen graver eggene ned i jord eller løvlag, så gi henne en bakke med fuktig jord eller sand.

INKUBASJON

Eggene tas opp med én gang når de er lagt, og legges halvt nedgravd i fuktig substrat i en rugekasse. Ved 28 °C klekkes de etter omtrent 105 dager. Ligger eggene mer enn 24-48 timer i bunnen, kan fostrene gå i hvile (diapause) i opptil seks måneder, og klekkingen kan da trekke ut i opptil ni og en halv måned. Egg som ser dårlige ut, kastes ikke før de er klekket eller helt sammenfalt.

Kjønnet avhenger av temperaturen: ved 24-27 °C blir alle til hanner, ved 30 °C er omtrent en fjerdedel hanner, og over 30 °C blir alle til hunner.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene tas opp av rugekassen når plommesekken er tatt opp, og settes i en lav bakke på omtrent 25 × 20 cm med 2 cm vann ved 26 °C. Gi dem vannplanter, en liten flat stein som solplass og en lampe som gir omtrent 28 °C. De første gangene spiser de bare levende føde, servert med en pinsett. Når de har vennet seg til plantene, blir de robuste. Etter 12-18 måneder flyttes de til et terrarium som de voksnes.

Helse og vanlige feil

Skilpadder skjuler sykdom, så vær oppmerksom på endringer i appetitt og atferd. Vei dyret jevnlig, og før en loggbok.

Typiske problemer og feil i pasningen: - For kalde netter og for lav luftfuktighet, som gir slapphet og luftveisinfeksjoner. - Mangel på UVB eller kalk, som gir mykt og misdannet skjold. - Parasitter: blodparasitter av slekten *Hemolivia* finnes hos omtrent en tredjedel av nyimporterte dyr, og tarmparasitter forekommer hos viltfangede dyr. La en avføringsprøve undersøkes hos veterinær når dyret er nytt. - Dårlig vannkvalitet, som gir skjold- og hudinfeksjoner.

Alle krypdyr kan være symptomfrie bærere av *Salmonella*. Vask hendene før og etter kontakt med dyret, vannet og utstyret, og la ikke barn under 5 år håndtere dyret. Oppsøk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller virker sløvt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.